

VLIV NUTKAVOSTI, POHLAVÍ A VĚKU NA NEGATIVNÍ DOPAD INTERNETU

Závislost na internetu je fenoménem dnešní doby. Spolu s proměnou moderní civilizace, která již nedokáže fungovat bez internetu, dochází k rozvoji negativních dopadů této virtuální drogy. Závislost na internetu lze odborně označit jako netolismus (Státní zdravotní ústav, 2024)

Nadužívání internetu a digitálních her se týká velké části populace, avšak markantní dopady má primárně na děti a mladistvé. Ze Zprávy o digitálních závislostech v ČR (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, 2023) vyplývá, že nejohroženější skupinou jsou dospívající ve věku 11-15 let. U chlapců se častěji setkáváme se závislostí na digitálních hrách, která je mimo jiné zahrnuta v diagnostickém manuálu ICD-11 (2024), u dívek dochází k častější závislosti na sociálních sítích.

Netolismus obsahuje 6 základních komponent závislosti mezi které patří význačnost, změny nálady, tolerance, odvykací příznaky, relaps a konflikt. Tyto projevy sebou nesou značná rizika a negativní dopady na prožívání jedince. Závislost na internetu je spojována s vyšší mírou deprese a úzkostnosti, ale také z posledních výzkumů vyplývá, že elektromagnetické záření, které digitální technologie vyzařují, stojí za příčinou dřívějšího nástupu puberty u mladistvých. Tudíž se jedná o komplexní jev, s jehož následky se nyní budeme potkávat čím dál častěji (Státní zdravotní ústav, 2024).

V této práci jsem se inspirovala daty fiktivního dotazníku Škála závislosti na internetu, který vznikl v rámci předmětu Psychometrika 1 autoři jsou Kačmarská a kol., avšak data jsem změnila dle potřeb své práce. Škála závislosti na internetu obsahuje celkem 17 položek, které sytí celkem 2 škály: Negativní dopad internetu a Nutkání být na internetu. Odpovědi na položky jsou udávány pomocí 4 bodové Likertovy škály, která zahrnuje odpovědi:

- Vůbec nevystihuje
- Spíše nevystihuje
- Spíše vystihuje
- Zcela vystihuje

Prostým součtem získáme hrubé skóry pro každou subškálu, které následně využívám v této práci. Vzhledem k tomu, že nutkavost lze chápat jako osobnostní rys, který souvisí s impulzivitou, rozhodla jsem se zkoumat vliv tohoto regresoru na faktor negativní dopad internetu. K dalším regresorům, které mohou ovlivnit negativní dopad internetu, patří pohlaví a věk.

Data pochází od 465 respondentů. Nejstaršímu respondentovi bylo 70 let a nejmladšímu 12 let. Průměrný věk respondentů byl 35,109 let se směrodatnou odchylkou 12,135 let. Pohlaví jsou zastoupena vcelku nevyrovnaně, žen bylo 310 a mužů 155.

K analýze dat jsem využila lineární regresi, která slouží k popisu chování závislé proměnné s pomocí skupiny spojitých či kategoriálních regresorů. Konkrétně jsem pracovala s vícenásobnou lineární regresí s jednou závislou proměnnou, kterou je negativní dopad internetu.

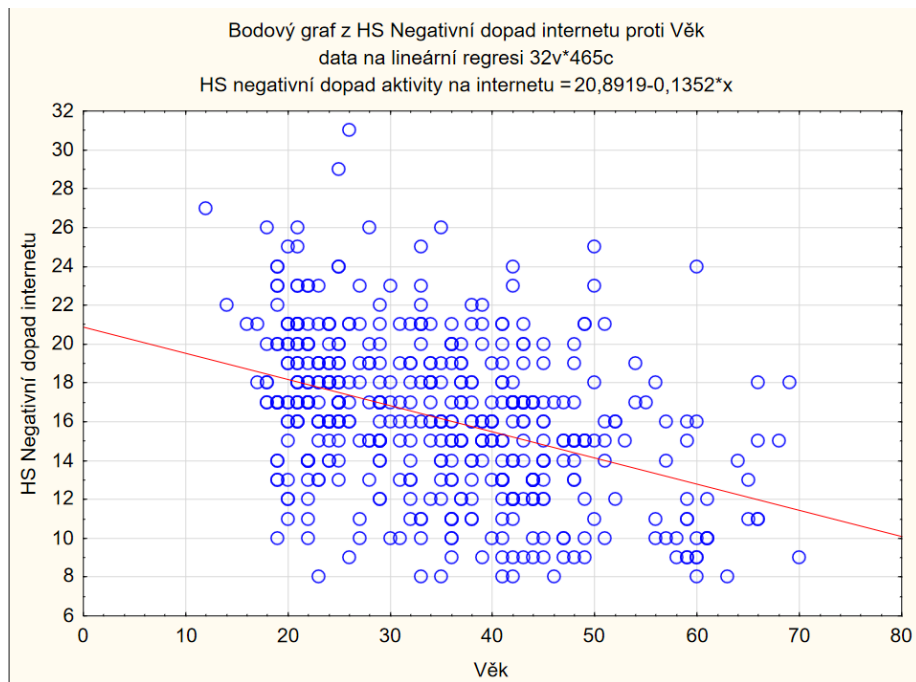
Z výsledku vyplývá, že model vysvětluje 32 % rozptylu hrubého skóru Negativní dopad internetu. Dále jsem zjišťovala, zda jednotlivé regrese vložené do modelu přináší statisticky významné zpřesnění jeho predikční schopnosti. Ukázalo se, že regresor nutkavost a věk toto zpřesnění přináší, zatímco regresor pohlaví nikoliv. Největší efekt z popsanych regresorů byl nalezen u nutkavosti. V následující tabulce 1 jsou znázorněny konkrétní vlivy jednotlivých regresorů na negativní dopad internetu.

Tabulka 1

Regresory

Regresor	Regresní koeficient	Waldova statistika t	p-hodnota	Standardizovaný regresní koeficient
Pohlaví	-0,24086	-0,71907	0,472462	-0,027961
Věk	-0,10038	-7,48389	0,000000	-0,299659
HS nutkání být na internetu	0,55464	10,44281	0,000000	0,412147

Zajímavý je taktéž vztah mezi věkem a negativním dopadem internetu. S nižším věkem dochází k většímu negativnímu dopadu internetu, což dokládá lineární graf 1.

Graf 1

Vztah Negativního dopadu internetu proti Věku

Důležitým ukazatelem je také míra účinku jednotlivých regresorů. U mého modelu je touto mírou parciální η^2 (eta na druhou). Následující tabulka 2 shrnuje, jak velkým přínosem ve zpřesnění mého modelu jsou jednotlivé regresory.

Tabulka 2

Test statistické významnosti a míra účinku

Regresor	SS	Testová statistika F	p-hodnota	Míra účinku
Pohlaví	5,817	0,5171	0,472462	0,001120
Věk	630,104	56,0085	0,000000	0,108332
HS nutkání být na internetu	1226,852	109,0522	0,000000	0,191302

Cílem práce bylo popsat vztah mezi negativním dopadem internetu, nutkavostí, věkem a pohlavím. Bylo prokázáno, že na negativní dopad internetu má největší vliv nutkavost daného jedince. U věku platí negativní korelace, avšak je třeba mít na paměti, že data nepokryla celou věkovou populaci.

ZDROJE

ICD-11 WHO (2024, leden). *Impulse control disorder*. <https://icd.who.int/browse/2024-01/mms/en#826065555>

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti (2023). *Souhrn situace v oblasti digitálních závislostí v České republice 2023*. https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33885/1218/Souhrn%20situace%20v%20oblasti%20digit%C3%A1ln%C3%ADch%20z%C3%A1vislost%C3%AD%20v%20C4%8CR%202023_web_s%20logem_fin.pdf

Státní zdravotní ústav (2024). *Netolismus: závislost na tzv. virtuálních drogách*. <https://www.nzip.cz/clanek/259-netolismus>